

Hänvisning
VN/33963/2024

Arbets- och näringsministeriet
kirjaamo.tem@gov.fi

Kontaktperson
Dan Sundqvist, specialsakkunnig i integration

Ärende

Utlåtande om regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av integration och till lagar som har samband med den

Beslut

Landskapsregeringen har 30.12.2025 mottagit arbets- och näringsministeriets begäran om utlåtande om regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av integration och till lagar som har samband med den. Det svenska materialet blev offentligt 16.1.2026. På grund av förseningar i den svenska översättningen ska utlåtandet vara inlämnat senast 27.2.2026. Propositionen omfattar 258 sidor. Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2027. Landskapsregeringen beslöt lämna följande utlåtande:

Lagstiftningsbehörighet

Lagtinget har enligt 18 § punkterna 1, 4, 6, 12, 13, 14 och 23 självstyrelselagen för Åland (1991:71) lagstiftningsbehörighet bland annat i fråga om landskapsregeringen och under landskapsregeringen lydande myndigheter och inrättningar, kommunernas förvaltning, allmän ordning och säkerhet med de undantag som nämns i 27 § 27, 34 och 35 punkten, hälso- och sjukvård med de undantag som stadgas i 27 § 24, 29 och 30 punkten, socialvård, utbildning samt främjande av sysselsättningen.

Riket har enligt 27 § punkterna 2, 3, 7, 22 och 26 självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet bland annat gällande rätt att vistas i landet, att välja boningsort och att färdas från en ort till en annan, statsmyndigheternas organisation och verksamhet, barns rättsliga ställning, straffrätt med undantag av vad som stadgas i 18 § 25 punkten, medborgarskap och utlänningslagstiftning.

Bestämmelser inom de rättsområden som ligger under rikets lagstiftningsbehörighet blir direkt tillämpliga på Åland.

Landskapsregeringens synpunkter

Landskapsregeringen konstaterar att försämringen av att ta bort ersättningen för utkomststöd och ersättningen för beredskap för mottagande kommer troligtvis att försämma viljan bland åländska kommunerna att ta emot personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i lagförslaget. Dessa ersättningar har utgjort en central del av kommunernas kostnadstäckning och ett bortfall bedöms således riskera att försvaga det kommunala engagemanget i mottagandet.

Vidare konstaterar landskapsregeringen att i det svenska materialet hänvisar specialmotiveringen till fel paragraf gällande ersättningen för utkomststöd. Hänvisningen görs till 65 § Statens ersättning för specialkostnader i stället för den korrekta hänvisningen till 63 § Ersättning för utkomststöd.

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1712 om ändring av direktiv 2011/36/EU om förebyggande och bekämpande av människohandel och om skydd av dess offer (människohandelsdirektivet) åläggs medlemsstaterna att ordna stöd och hjälp för offer för människohandel. Landskapsregeringen har i samband med sin notifiering (ÅLR 2024/4494) bedömt att direktivet faller inom rikets lagstiftningsbehörighet och följaktligen även inom rikets förvaltnings- och finansieringsansvar.

Mot denna bakgrund är det landskapsregeringens uppfattning att riket fullt ut ansvarar för samtliga kostnader som uppkommer till följd av genomförandet av direktivet även när åtgärder tillhandahålls på Åland. I specialmotiveringen anges även att finansieringen för människohandel överförs till finansieringen av välfärdsområdena. Landskapsregeringen påminner om att det på Åland inte finns välfärdsområden och således inte omfattas av denna finansieringsmodell. Det är därför nödvändigt att en separat finansieringsmodell fastställs för Åland.

Vad gäller rikets skyldighet att utgående från finansieringsprincipen inom sin lagstiftningsbehörighet även finansiera uppgifter för de åländska kommunerna så framgår detta av 121 § i Finlands grundlag (FFS 731/1999). Riket kan således inte som nu föreslås ta bort finansieringskanalen för uppgifterna till de åländska kommunerna. Speciellt inte då välfärdsområdena kommer att få ersättning för motsvarande uppgifter. Ifall också finansieringen till landskapsmyndigheten Ålands hälso- och sjukvård upphör i enlighet med förslaget har riket även en skyldighet att både ordna och finansiera uppgifterna på ett annat sätt på Åland.

För de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i lagförslaget, samt i enlighet med förslaget om att införa ett särskilt understöd för teckenspråkutbildning, bör denna finansieringsmöjlighet även omfatta Åland. Framför allt eftersom kommunerna i riket inte åläggs att vare sig ordna eller finansiera integrationsutbildning på teckenspråk själva.

Minister

Arsim Zekaj

Specialsakkunnig i integration

Dan Sundqvist